

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10To/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120010089
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Monok
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8120010089.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Monoka a sudcov JUDr. Evy Rešatkovej a JUDr. Petra Tobiaša na verejnom zasadnutí konanom dňa 06.12.2023, v trestnej veci proti obžalovanému A. B. B. pre pokračovací zločin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 3 Tr. zákona, o odvolaní krajského prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 5T/4/2020 zo dňa 27.01.2023 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku z r u š u j e napadnutý rozsudok v celom rozsahu.

Na základe § 322 ods. 3 Tr. poriadku

obžalovaného A. B. B., nar. XX.X.XXXX v C., trvale bytom C. – D. E., E. XXXX/XX,

podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku o s l o b o d z u j e spod obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry Prešov pre skutok právne kvalifikovaný ako pokračovací zločin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 3 Tr. zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že

- ako predseda predstavenstva a štatutárny orgán spoločnosti F. G. H., a.s. so sídlom I. I. XX, I. G. XXX XX, IČO: XX XXX XXX, t.č. H. D., a.s., J. D. E. XXX/X, B. G. 919 30 (ďalej len „F. G. H.“), ktorá sa stala v mesiaci február roku 2014 platobne neschopná, v Prešove a na iných miestach v období od marca roku 2014 do októbra roku 2015 neriadil procesy v spoločnosti a nekonal tak, aby spoločnosť bola schopná plniť svoje splatné záväzky, ako dlžník voči svojim celkovo 433 veriteľom, vyplývajúce z dodávateľsko-odberateľských vzťahov pomerne a rovnomerne vo vzťahu ku každému veriteľovi, ale v súvislosti s prevodom hnutelného majetku spoločnosti F. G. H., ku ktorému došlo na základe Zmluvy o predaji vozidiel a pracovných strojov zo dňa 30.06.2015 a dvoch Zmlúv o predaji pracovného stroja zo dňa 31.08.2015 v celkovej hodnote 296.660,56 eur bez DPH, a to vo vzťahu k nadobúdateľovi spoločnosti K. L. G., spol. s r.o., so sídlom J. D. E. XXX/X, B. G. XXX XX (ďalej len „K.“), podpísal:

- dňa 31.08.2015 dohodu o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi F. G. H. a K., čím došlo v rozpore so zásadou pomerného uspokojenia veriteľov k zvýhodneniu spoločnosti K. o sumu 251.105,77 eur, pričom toto zvýhodnenie predstavuje rozdiel medzi čiastkou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvýhodneného veriteľa a čiastkou, ktorá by tomuto veriteľovi prináležala pri pomernom uspokojení v daný konkrétny deň 31.08.2015, čím bola ostatným veriteľom spôsobená škoda vo výške 282.844,42 eur,

- dňa 30.09.2015 dohodou o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi F. G. H. a K., čím došlo v rozpore so zásadou pomerného uspokojenia veriteľov k zvýhodneniu spoločnosti CHVB o sumu 26.630,56 eur, pričom toto zvýhodnenie predstavuje rozdiel medzi čiastkou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvýhodneného veriteľa a čiastkou, ktorá by tomuto veriteľovi prináležala pri pomernom uspokojení

v daný konkrétny deň 30.09.2015, čím bola ostatným veriteľom spôsobená škoda vo výške 53.089,92 eur,

pretože skutok nie je trestným činom.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný A. B. B. podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku oslobodený spod obžaloby pre skutok právne kvalifikovaný ako pokračovací zločin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 3 Tr. zákona, ktorý mal spáchať tak, že

- ako predseda predstavenstva a štatutárny orgán spoločnosti F. G. H., a.s., so sídlom I. I. XX, I. G. XXX XX, IČO: XX XXX XXX, t.č. H. D., a.s., J. D. E. XXX/X, B. G. XXX XX (ďalej len „F. G. H.“), ktorá sa stala v mesiaci február roku 2014 platobne neschopná, ako dlžník voči svojim celkovo 476 veriteľom, ktorých záväzky vyplývajúce z dodávateľsko-odberateľských vzťahov predstavovali k 31.10.2015 spolu sumu 4.994.471,64 eur nepristupoval pomerne a rovnomerne pri ich úhrade vo vzťahu ku každému veriteľovi, ale v súvislosti s prevodom hnutelného majetku spoločnosti F. G. H., ku ktorému došlo na základe Zmluvy o predaji vozidiel a pracovných strojov zo dňa 30.06.2015 a dvoch Zmlúv o predaji pracovného stroja zo dňa 31.08.2015 v celkovej hodnote 296.660,56 eur bez DPH, a to vo vzťahu k nadobúdateľovi spoločnosti K. L. G., spol. s.r.o., so sídlom J. D. E. XXX/X, B. G. XXX XX (ďalej len „K.“), podpísal:

- dňa 31.08.2015 dohodu o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi F. G. H. a K., čím došlo v rozpore so zásadou pomerného uspokojenia veriteľov k zvýhodneniu spoločnosti CHVB o sumu 251.105,77 eur, pričom toto zvýhodnenie predstavuje rozdiel medzi čiastkou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvýhodneného veriteľa a čiastkou, ktorá by tomuto veriteľovi prináležala pri pomernom uspokojení v daný konkrétny deň 31.08.2015, čím bola ostatným veriteľom spôsobená škoda vo výške 282.844,42 eur,

- dňa 30.09.2015 dohodou o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi F. G. H. a K., čím došlo v rozpore so zásadou pomerného uspokojenia veriteľov k zvýhodneniu spoločnosti K. o sumu 26.630,56 eur, pričom toto zvýhodnenie predstavuje rozdiel medzi čiastkou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvýhodneného veriteľa a čiastkou, ktorá by tomuto veriteľovi prináležala pri pomernom uspokojení v daný konkrétny deň 30.09.2015, čím bola ostatným veriteľom spôsobená škoda vo výške 53.089,92 eur,

pretože skutok nie je trestný čin.

Proti uvedenému rozsudku, ihneď po jeho vyhlásení, podal krajský prokurátor odvolanie, ktoré následne aj bližšie písomne odôvodnil. Uviedol, že sa nestotožňuje so závermi uvedenými v napadnutom rozsudku, podľa ktorých skutok nie je trestným činom. Čo sa týka subjektívnej stránky vzhladaného trestného činu, podľa jeho názoru bola táto konaním obžalovaného v plnej miere naplnená. Nebola preukázaná obrana obžalovaného, že k prevodu predmetných strojov došlo na základe žiadosti VÚB banky, a.s. ako financujúcej banky dcérskej spoločnosti K. L. G., s.r.o. (ďalej len „K.“), aby táto znížila svoju pohľadávku voči materskej spoločnosti. Svedkyňa A. C. M. síce vo svojom výsluchu pripustila, že prvýkrát sa predmetné pôžičky objavili vo výkazoch k 31.12.2014, avšak zároveň uviedla, že pokiaľ si materská a dcérska spoločnosť poskytnú pôžičky v únosnej miere, nebolo potrebné podľa svedkyne do tohto zasahovať. Avšak ako vyplýva z výsluchu predmetnej svedkyne, financujúca banka sa o tom, že predmetné pôžičky dosahujú vysokú výšku a teda prekračujú túto únosnú mieru, dozvedela až z výkazu predloženého ku dňu 30.09.2015. Vzhľadom na to, že v tomto konkrétnom prípade bola táto únosnosť prekročená, bola spoločnosť K. upozornená na možnosť zosplatnenia kontokorentného úveru výzvou zo dňa 25.11.2015, ktorá teda bola zaslaná tejto spoločnosti až potom, ako došlo k uzavretiu kúpnych zmlúv ohľadom predmetných strojov. Preto sa odvolateľ nemôže stotožniť so záverom uvedeným v napadnutom rozsudku, že týmto bola preukázaná obhajoba obžalovaného, že dôvodom prevodu strojov medzi spoločnosťami F. G. H., a.s. a K. a následnému započítaniu pohľadávok bola aktivita VÚB banky, a.s. a jej upokojenie, pretože v samotnom čase prevodu strojov možnosť zosplatnenia predmetného kontokorentného úveru spoločnosti K. nehrozila. Predmetná obrana obžalovaného, ktorú súd prvého stupňa v rámci svojho rozhodnutia akceptoval, je podľa názoru prokurátora nelogická a je vyvrátená aj

následnými pôžičkami, ktoré boli zo strany spoločnosti K. naďalej poskytované materskej spoločnosti. Ak by totiž prevod týchto strojov bol vykonaný za účelom zníženia pohľadávky K. voči F. G. H., a.s. a tým pádom „upokojenia“ financujúcej banky, nedáva zmysel ďalší postup predmetných spoločností spočívajúcich v následných ďalších pôžičkách zo strany K. svojej materskej firme. Takýto postup podľa neho skôr svedčí tomu záveru, aby pohľadávky dcérskej spoločnosti K. voči materskej spoločnosti naďalej narastali a v prípade ďalších majetkových plnení zo strany D. voči materskej spoločnosti by tieto finančné prostriedky boli poskytnuté práve spoločnosti K. namiesto ostatných veriteľov. Čo sa týka skutočnosti uvedenej v napadnutom rozsudku, a teda že predmetné vozidlá neboli vyvedené mimo dispozičnej sféry spoločnosti F. G. H., a.s., ale táto ich naďalej fakticky vlastnila prostredníctvom majetkového podielu v spoločnosti K., ktorého hodnota sa kúpou strojov a motorových vozidiel zvýšila, považuje za potrebné uviesť, že samotným možným navýšením obchodného podielu (resp. aj celým jeho prevodom), nedochádza k žiadnej zmene vo vzťahu k výške majetku spoločnosti, z ktorej môžu byť uspokojení veritelia tejto spoločnosti (viď rozsudok NS SR sp. zn. 6Tdo/40/2011 zo dňa 12.05.2011). Vzhľadom na túto skutočnosť zastáva prokurátor názor, že záver prvostupňového súdu o neexistencii zmarenia uspokojenia veriteľov spoločnosti F. G. H., a.s. konaním, ktoré mu je kladené za vinu, je nesprávny. Prokurátor zotrváva na tom, že spoločnosť F. G. H., a.s. sa predajom týchto strojov spoločnosti K. zbavila aktív, z ktorých by mohli byť veritelia tejto spoločnosti uspokojení v prípade konkurzu, ktorý už bezprostredne hrozil spoločnosti F. G. H., a.s., čím došlo k spáchaniu vzhliadaného zločinu. Má za to, že z vykonaného dokazovania a z prípadných ďalších dôkazov je preukázané, že skutok uvedený v podanej obžalobe sa stal, že tento skutok je trestným činom a že ho spáchal obžalovaný a pretože sa prvostupňový súd nevysporiadal so všetkými skutočnosťami významnými pre rozhodnutie, preto navrhol, aby Krajský súd v Prešove podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku v spojení s § 322 ods. 1 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na opätovné pojednanie a rozhodnutie.

Krajský súd na podklade podaného odvolania podľa § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výroku rozsudku, proti ktorému odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že výrok napadnutého rozsudku má síce formálne chyby, ktoré je potrebné napraviť, no napriek tomu obžalovaného je potrebné oslobodiť spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku, aj keď sčasti z iných dôvodov, než aké uvádza prvostupňový súd v napadnutom rozsudku.

V prvom rade krajský súd zistil, že konanie pred súdom prvého stupňa bolo vykonané v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, boli zabezpečené práva obžalovaného na obhajobu a aj dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom (až na chybu pri čítaní znaleckého posudku znalca I. N. E. O., K., ktorý nebol poučený podľa § 144 Tr. poriadku).

Na základe takto vykonaných dôkazov dospel prvostupňový súd k záveru, že skutok uvedený v obžalobe sa síce stal, ale že trestným činom nie je. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku podľa prvostupňového súdu totiž absentuje úmysel obžalovaného a neexistuje zmarenie uspokojenia veriteľov tým, aby obžalovaný zvýhodnil iného veriteľa. K tomuto konštatovaniu dospel na základe úvahy, že kúpnyimi zmluvami s dcérskou spoločnosťou K. sa spoločnosť F. G. H. fakticky nezaviazala žiadneho svojho majetku, lebo tento majetok ostal ako súčasť jej celkového obchodného imania prostredníctvom obchodného podielu v spoločnosti K.. Úkony vykonané obžalovaným, teda kúpne zmluvy a dohody o započítaní, podľa prvostupňového súdu nevedli k zníženiu uspokojenia žiadneho veriteľa v inom rozsahu, než by mu patril v prípadnom konkurze. Má za to, že k predmetným úkonom obžalovaného viedla potreba znížiť výšku pôžičiek, ktoré K. poskytovalo spoločnosti F. G. H. kvôli ohrozeniu kontokorentného úveru od VÚB. Súčasne poukazuje na to, že aj po zápočte CHVB pokračoval vo financovaní spoločnosti F. G. H., z čoho zase vyvodil nedostatok úmyslu obžalovaného zvýhodniť niektorého z veriteľov. V danom prípade tak podľa prvostupňového súdu aj keď sa skutok stal, nie je trestným činom, a preto obžalovaného spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku oslobodil.

Nie so všetkými uvedenými úvahami prvostupňového súdu však je možné súhlasiť, pretože nie všetky zodpovedajú vykonaným dôkazom a ani starostlivému uváženiu všetkých okolností prípadu.

Nie je pravdou, aby dôvodom na predaj strojov a motorových vozidiel a následný dvojstranný zápočet bola hrozba zo strany banky, že uplatní právo na odstúpenie od zmluvy o kontokorentnom úvere s K.. Z výpovede zástupkyne VÚB A. C. M. vyplýva, že s výzvou voči spoločnosti K. s upozornením na porušenie

zmluvy o kontokorentnom úvere prišla VÚB až na jeseň roku 2015, keď zistili neúnosný stav pôžičiek poskytnutých materskej spoločnosti F. G. H.. Bolo to teda až po tom, čo došlo k zmluvám o predaji vozidiel a pracovných strojov a k zápočtu pohľadávok medzi spoločnosťami F. G. H. a K.. Priamo v úverovej zmluve sa spoločnosť K. zaviazala, že bez súhlasu banky nesmie prijať ani poskytnúť pôžičku. Napriek tomu spoločnosť K. pôžičky spoločnosti F. G. H. poskytovala bez súhlasu banky. Z toho je zrejmé, že obava z postupu banky nebola dôvodom predaja strojov a motorových vozidiel a následného dvojstranného zápočtu medzi spoločnosťami F. G. H. a K.. Potvrďuje to aj následné správanie sa obžalovaného ako zástupcu oboch spoločností, keď aj po predmetnom zápočte spoločnosť K. aj naďalej poskytovala pôžičky spoločnosti F. G. H. a zvyšovala tak dlh spoločnosti K.. Svedkovia dokonca potvrdili (ale vyplýva to tiež zo znaleckých posudkov), že následne bol dlh spoločnosti F. G. H. voči dcérskej spoločnosti K. ešte vyšší (napríklad podľa svedka A. D. J., či obžalovaného).

Rovnako nie je možné súhlasiť s úvahou prvostupňového súdu, že k zmareniu uspokojenia veriteľov nemohlo dôjsť aj z dôvodu, že spoločnosť F. G. H., a.s. bola jedným zo spoločníkov obchodnej spoločnosti K., s.r.o. a preto záväzok z pôžičky i pohľadávka z predaja strojov je obchodným imaním ako súčasť obchodného majetku spoločnosti F. G. H.. Obe obchodné spoločnosti, teda F. G. H. a.s. i K. s.r.o., sú ako právnické osoby samostatnými subjektmi práva, s vlastnou spôsobilosťou mať práva a povinnosti, spôsobilosťou na právne úkony i deliktuálnou spôsobilosťou. Majú vlastný názov, sídlo, orgány konajúce v ich mene a majetkovú samostatnosť a záväzky. To bol vlastne aj dôvod, pre ktorý dochádzalo medzi nimi k prevodu majetku a k poskytovaniu pôžičiek (inak by to možné ani nebolo). Pokiaľ teda spoločnosť F. G. H. predala spoločnosti K. motorové vozidlá a stroje, prestala byť ich vlastníkom a tieto už nemohli byť použité veriteľmi spoločnosti F. G. H. na uspokojenie svojich pohľadávok. Voči K. totiž za normálneho stavu vecí veritelia svoje nesplatené pohľadávky uplatniť nemohli (porovnaj uzn. NS ČR sp. zn. 4Tz 49/2000 a 7Tdo 523/2006). Preto len obchodný podiel F. G. H. a.s. v spoločnosti K. s.r.o. neznamena, aby prevodom majetku a započítaním nemohlo dôjsť k zmareniu uspokojenia veriteľov spoločnosti F. G. H..

Napriek uvedenému však krajský súd musí konštatovať, že skutok uvedený v obžalobe nie je trestným činom. Skutok popísaný v obžalobe totiž neobsahuje všetky znaky ani základnej skutkovej podstaty trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Tr. zákona, pričom také nevyplývajú ani z dôkazov zabezpečených už od začatia trestného stíhania dňa 23.10.2015 [pôvodne začaté pre zločin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 5 písm. a), c) Tr. zákona].

Odvolací súd považuje za potrebné pripomenúť, že trestného činu zvýhodňovania veriteľa sa podľa § 240 ods. 1 Tr. zákona dopustí ten, kto ako dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, zmarí, hoci aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného veriteľa. Podľa odseku 2 sa páchatel potrestá, ak spôsobí uvedeným činom väčšiu škodu (najmenej 2.660,- eur). Podľa odseku 3 sa páchatel potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 škodu veľkého rozsahu (najmenej 133.000,- eur).

Objektívna stránka tohto trestného činu teda spočíva v tom, že páchatel, ktorý je platobne neschopný, zmarí, hoci len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného svojho veriteľa na úkor ostatných. Za zmarenie možno považovať nemožnosť veriteľa ani čiastočne dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka. Čiastočné zmarenie spočíva v tom, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky v tom rozsahu, ktorý by inak dosiahol pri pomernom a rovnomernom uspokojení všetkých veriteľov bez zvýhodnenia niektorého z nich (teda podľa zásad konkurzu vyplývajúcich zo zákona č. 7/2005 Z. z.). Uspokojením veriteľa sa rozumie poskytnutie takého plnenia v prospech veriteľa, ktoré je obsahom záväzkového právneho vzťahu medzi ním a dlžníkom podľa dôvodu vzniku tohto vzťahu. Zvýhodnenie veriteľa potom spočíva v tom, že dostane od dlžníka, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, plnenie nezodpovedajúce zásade pomerného a rovnomerného uspokojenia, a to na úkor ostatných veriteľov tohto dlžníka. Zvýhodnenie veriteľa v tomto zmysle nevyžaduje, aby bol takýto veriteľ na úkor ostatných uspokojený celkom; stačí, ak od páchatela dostane viac, ako by zodpovedalo pomernému a rovnomernému uspokojeniu všetkých veriteľov.

Z uvedeného je zrejmé, že základným predpokladom trestnej zodpovednosti za zločin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, 3 Tr. zákona je, aby dlžník, ktorý je páchatelom alebo ktorého menom páchatel koná (§ 128 ods. 8 Tr. zákona), nebol schopný plniť svoje splatné záväzky. Dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, je tzv. normatívnym znakom, ktorý sa vykladá pomocou zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Podľa § 3 ods. 2 tohto zákona právnická osoba

je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. Podľa § 3 ods. 1 tohto zákona dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený, pričom ak dlžník podá návrh na vyhlásenie konkurzu, predpokladá sa, že je v úpadku. Podľa § 1 ods. 1 vyhl. č. 643/2005 Z. z. sa na účely určenia platobnej neschopnosti rozumie platobne neschopným ten, kto má viac ako jedného veriteľa, viac ako jeden peňažný záväzok 30 dní po lehote splatnosti a koho peňažné záväzky 30 dní po lehote splatnosti nie sú kryté jeho finančným majetkom.

Znakom trestného činu zvýhodňovania veriteľa je teda dlžník, ktorý je v úpadku vo forme platobnej neschopnosti. Nevyžaduje sa tu teda stav predĺženia takého dlžníka, teda stav, keď dlžník má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku (§ 3 ods. 3 zák. č. 7/2005 Z. z.). Predĺženie, na rozdiel od platobnej neschopnosti, nie je znakom základnej skutkovej podstaty trestného činu zvýhodňovania veriteľa. Dlžník pritom musí byť platobne neschopný v čase, keď sa dopúšťa protiprávneho zvýhodňovacieho konania.

Keďže podstata trestného činu zvýhodňovania veriteľa spočíva v tom, že niektorým veriteľom sa dostane v celom rozhodnom období od dlžníka na úkor ostatných veriteľov viac, než by zodpovedalo zásade pomerného a rovnomerného uspokojenia všetkých veriteľov, tak v skutkovej vete musí byť uvedené to, v akej výške a akým spôsobom došlo k zvýhodneniu veriteľa, teda akú sumu mal zvýhodnený veriteľ dostať pri zachovaní zásad pomerného a rovnomerného vysporiadania a o koľko táto suma prevyšuje skutočné plnenie zvýhodnenému veriteľovi, t.j. v akej konkrétnej výške došlo k zvýhodneniu veriteľa. Formulácia tzv. skutkovej vety, podľa ktorej sa páchatel dopustil zločinu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 3 Tr. zákona a spôsobil škodu veľkého rozsahu, musí obsahovať popis takých okolností, z ktorých vyplýva, kto je poškodeným veriteľom dlžníka, aká je výška jeho pohľadávok voči tomuto dlžníkovi, a koľko by sa mu malo dostať pri pomernom a rovnomernom uspokojení pohľadávok. V prípade, že niektorý veriteľ dlžníka nie je považovaný za poškodeného, musí byť v odôvodnení rozhodnutia vysvetlené, z akých dôvodov sa tak stalo (porovnaj uznesenia NS ČR sp. zn. 5Tdo 214/2011 z 27.4.2011 a sp. zn. 5Tdo 658/2010 z 11.8.2010).

Citované ustanovenie § 240 ods. 1 Tr. zákona predpokladá mnohosť veriteľov, teda situáciu, keď má páchatel ako dlžník súčasne nesplnené záväzky voči najmenej dvom osobám v postavení veriteľov (z viacerých veriteľov musí byť aspoň jeden zvýhodnený a aspoň u jedného tým musí byť zmarené jeho uspokojenie). Ak bol trestný čin zvýhodňovania veriteľa páchaný po dlhší čas a vo vzťahu k väčšiemu počtu poškodených a zvýhodnených veriteľov za stavu, v ktorom dlžník nebol schopný plniť svoje splatné záväzky, a to súvislým konaním, ktoré nie je možné rozdeliť na jednotlivé čiastkové útoky, nejde o pokračovací trestný čin podľa § 122 ods. 10 Tr. zákona, hoci vykazuje niektoré iné znaky pokračovacieho a prípadne aj prvky hromadného trestného činu. V takomto prípade nie je možné za čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu v zmysle § 122 ods. 10 Tr. zákona a § 10 ods. 15 Tr. poriadku považovať neuhradenie konkrétnej pohľadávky poškodeného veriteľa ani uhradenie určitej pohľadávky zvýhodneného veriteľa, pretože rozhodujúci je až celkový výsledok spočívajúci v zvýhodnení niektorých veriteľov na úkor iných, a to v súhrne všetkých ich pohľadávok (pozri tiež uznesenie NS ČR sp. zn. 5Tdo/1154/2006).

Skutková veta obžaloby však na uvedené žiadnym spôsobom nereflektuje.

V predmetnej veci mal obžalovaný trestnú činnosť páchať v období od vzniku platobnej neschopnosti spoločnosti F. G. H., a.s. v mesiaci február 2014 až do októbra 2015. Podľa znaleckého posudku Expertízneho a edukačného inštitútu+ spoločnosť F. G. H. evidovala k 31.10.2015 celkovo 476 veriteľov (sú tu aj veritelia, ktorých záväzky k 31.10.2015 ešte splatné neboli), pričom podľa znaleckého posudku znaleckej organizácie D. P., s.r.o. ich v období február 2014 až 31.10.2015 bolo 433, pričom z nich až 209 veriteľov mali splatné záväzky vysporiadané v plnej výške a 141 veriteľov vo výške 73 % splatných záväzkov, a len 72 veriteľom neboli vysporiadané žiadne splatné záväzky. Už z vedeného je jasné, že poškodenými nemohlo byť 433 veriteľov (ako sa uvádza v obžalobe), ani 476 veriteľov (ako sa uvádza v napadnutom rozsudku). V priebehu tohto obdobia trvajúceho 21 mesiacov spoločnosti F. G. H. priebežne vznikali záväzky voči mnohým rôznym veriteľom, ktoré mnohé z nich boli priebežne rôznym spôsobom uspokojované, resp. neuspokojené.

V konaní obžalovaného teda z hľadiska jeho trestnej zodpovednosti pre trestný čin zvýhodňovania veriteľa nemohli byť rozhodujúce jednotlivé pohľadávky či už zvýhodnených alebo poškodených

veriteľov, ale vzhľadom k charakteru konania obžalovaného tu bolo rozhodujúce zvýhodňovanie určitých veriteľov na úkor iných, a to v súhrne všetkých ich pohľadávok, pretože až v tomto celkovom kontexte je možné posúdiť, či vôbec a kto prípadne bol týmto konaním obžalovaného v konečnom dôsledku poškodený. Inak povedané, za daných okolností uhradenie jednej z viacerých pohľadávok niektorého z veriteľov v určitý deň ešte neznamená, že dlžník spáchal trestný čin zvýhodňovania veriteľa, pretože táto skutočnosť nič nehovorí o tom, v akom rozsahu boli v predmetnom období uspokojené ďalšie pohľadávky tohto veriteľa a či v iné dni tohto obdobia neboli zase rovnako uspokojené pohľadávky iných veriteľov (kedy by zo zvýhodneného veriteľa sa stal veriteľ poškodený). Uvedené skutočnosti teda nič nehovoria o tom, či takýto jeden z veriteľov bol v danom období zvýhodnený.

Napriek uvedenému sa prokurátor v obžalobe, ale aj okresný súd v napadnutom rozsudku sústredili len na úhrady vykonané v dvoch dňoch celého rozhodného obdobia a na 2 konkrétne pohľadávky jedného veriteľa, a to spoločnosti K., pričom na ďalšie jeho pohľadávky a na pohľadávky ďalších zvýhodnených veriteľov a rozsah ich uspokojenia v predmetnom období už ohľad nebrali. Zo skutkovej vety obžaloby potom nie je možné zistiť, na akú sumu mala spoločnosť K., ako tvrdený zvýhodnený veriteľ, v celom rozhodujúcom období pri zohľadnení všetkých jej splatných pohľadávok voči spoločnosti F. G. H. nárok pri zachovaní zásad pomerného a rovnomerného vysporiadania, o koľko túto sumu prevyšuje skutočne poskytnuté plnenie, alebo v akej výške skutočne došlo ku zvýhodneniu tohto veriteľa. Skutková veta teda trpí podstatnou vadou, pretože neobsahuje jeden zo základných zákonných znakov trestného činu zvýhodňovania veriteľa, ktorý je obžalovanému kladený za vinu, teda popis, v čom malo zvýhodnenie daného veriteľa spočívať.

Nesprávnosť vymedzenia znakov trestného činu zvýhodňovania veriteľa v skutkovej vete obžaloby potvrdzuje aj výška škody, ktorá mala byť ostatným veriteľom spôsobená. Podľa obžaloby mala byť dohodami o započítaní pohľadávok dňa 31.8.2015 a 30.9.2015 spôsobená škoda celkom 335.934,34 eur, hoci zvýhodnenie malo byť spôsobené len vo výške 277.736,33 eur. Teda podľa obžaloby mala byť škoda spôsobená vyššia, než aké zvýhodnenie mal obžalovaný spôsobiť.

Spôsob určenia škody v tzv. skutkovej vete obžaloby teda neberie do úvahy, že škoda ako zákonný znak prečinu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 2 Tr. zákona predstavuje rozdiel medzi sumou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvýhodneného veriteľa, a sumou, ktorá by tomuto veriteľovi patrila pri pomernom a rovnomernom vysporiadaní v konkurze. Práve tento rozdiel predstavuje sumu, o ktorú by boli ostatní veritelia poškodení.

Nie je teda zrozumiteľné, prečo v tomto konkrétnom prípade je škoda vyššia než zvýhodnenie. Vychádzajúc z doplnku č. 1 k znaleckému posudku D. P. s.r.o. bolo zvýhodnenie spoločnosti K. určené len ku konkrétnym dňom, a to k 31.8.2015 vo výške 251.105,77 eur a k 30.9.2015 vo výške 26.630,56 eur, teda bez ohľadu na všetky splatné pohľadávky a záväzky spoločnosti F. G. DS v celom období marec 2014 až október 2015. Škoda už mala podľa znaleckého posudku predstavovať celkový výsledok spočívajúci vo zvýhodnení určitých veriteľov na úkor iných, a to v súhrne všetkých pohľadávok. Pritom však je potrebné konštatovať, že spôsob jej zistenia zrozumiteľný nie je, aj škoda mala byť zistená len k uvedeným dvom dňom a podľa znalca do úvahy brali len dodávateľské faktúry a tiež nie všetky pohľadávky veriteľov voči spoločnosti F. G. H..

V súvislosti s uvedeným je potrebné opakovane zdôrazniť, že len pri zohľadnení všetkých pohľadávok dlžníka je možné určiť, aká bola celková výška zadĺženia a koľko by pri pomernom a rovnomernom vysporiadaní pripadlo na jednotlivých veriteľov. Vo všeobecnosti sa škoda spôsobená poškodeným veriteľom určuje tak, že z plnenia poskytnutého zvýhodnenému veriteľovi sa odpočíta tá časť, ktorú by tento obdržal pri spravodlivom pomernom a rovnomernom rozdelení hodnôt, ktorými bol zvýhodnený veriteľ uspokojený. Pri spáchaní tohto trestného činu totiž zvýhodnený veriteľ dostáva síce len to, čo by mu inak podľa práva patrilo, ale keďže dlžník nie je schopný uspokojiť všetkých svojich veriteľov, plným uspokojením jedného veriteľa ukracuje ostatných veriteľov. Medzi škodou a zvýhodnením teda musí byť korelácia.

Ako už bolo uvedené, v predmetnej veci mal byť podľa formulácie skutkovej vety v obžalobe trestný čin zvýhodňovania veriteľa páchaný v období marec 2014 až október 2015 a vo vzťahu k väčšiemu počtu poškodených veriteľov (podľa znaleckého posudku D. P. s.r.o. z celkových 433 dodávateľov bolo poškodených 141 dodávateľov, kým podľa znaleckého posudku Expertízneho a edukačného

inštitútu+ mala mať spoločnosť F. G. H. veriteľov celkom 476), súvislým konaním, ktoré nie je možné rozdeliť na jednotlivé čiastkové útoky. V takomto prípade je rozhodujúci až celkový výsledok spočívajúci v zvýhodnení niektorých veriteľov na úkor iných, a to v súhrne všetkých ich pohľadávok (uzn. NS ČR sp. zn. 5Tdo 1154/2006 zo 4.10.2006). Podstata trestného činu zvýhodňovania veriteľa tu potom spočíva v tom, že niektorým z veriteľov sa dostane v celom rozhodnom období od dlžníka na úkor ostatných veriteľov viac, než ako by zodpovedalo zásade pomerného a rovnomerného uspokojenia všetkých veriteľov. Preto bolo potrebné predovšetkým zistiť, ktorí veritelia patria do kategórie zvýhodnených a ktorí do kategórie poškodených veriteľov. U tých veriteľov, ktorým boli niektoré splatné pohľadávky uhradené, prípadne boli uhradené čiastočne, a iné naopak neboli uhradené vôbec, mal byť zistený rozsah uhradenia všetkých pohľadávok za celé posudzované obdobie a potom určené, či šlo o veriteľa zvýhodneného alebo naopak poškodeného a v akom rozsahu (porovnaj uzn. NS ČR sp. zn. 5Tdo 658/2010 z 11.8.2010).

V posudzovanej veci tak škoda mala byť určená zo sumy zistenej ako súčet všetkých uhradených pohľadávok zvýhodnených veriteľov za inkriminované obdobie, od ktorej by mala byť odpočítaná suma, v ktorej by mali byť zaplatené pohľadávky zvýhodnených veriteľov pri pomernom a rovnomernom uspokojení pohľadávok všetkých veriteľov obchodnej spoločnosti F. G. H.. Rozdiel týchto súm by potom predstavoval škodu ako zákonný znak trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 2 Tr. zákona, pretože práve o túto sumu mali byť poškodení ostatní veritelia. Z obžaloby však takto určená škoda nevyplýva.

Z uvedeného je zrejmé, že tzv. skutková veta obžaloby je nejasná a neúplná a že neobsahuje všetky znaky skutkovej podstaty zločinu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 3 Tr. zákona. Skutok popísaný v obžalobe teda nie je žalovaným, ale ani iným trestným činom.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. poriadku orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 14 Tr. poriadku strany sú si v konaní pred súdom rovné.

Podľa § 2 ods. 15 Tr. poriadku trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje.

Podľa § 278 ods. 1 Tr. poriadku súd môže rozhodovať len o skutku, ktorý je uvedený v obžalobnom návrhu.

Spravodlivé je, aby každý, kto spáchal trestný čin, bol za jeho spáchanie odsúdený a primerane potrestaný, ale len vtedy, resp. v tom rozsahu, v ktorom mu je vina dokázaná v konaní pred súdom. V tomto konaní rozhoduje súd ako nestranný a nezávislý orgán (§ 10 ods. 2 Tr. poriadku) a zodpovednosť za dokázanie skutku, ktorý je trestným činom a ktorý sa obžalovanému kladie za vinu, nesie prokurátor.

Súd musí mať vždy na zreteli zachovanie nestrannosti a v súlade s tým nesmie neprimerane iniciatívne napomáhať jednej alebo druhej strane, pretože tým by došlo k narušeniu rovnosti strán a práva na spravodlivý proces (§ 2 ods. 14 a 7 Tr. poriadku). Nie je preto prípustné, aby prokurátor prenášal svoje povinnosti vyplývajúce mu z ust. § 2 ods. 10 Tr. poriadku na súd a očakával, že súd vyrieši svojím dokazovaním základné predpoklady trestnej zodpovednosti obžalovaného, a už vôbec nie, že bude do skutkovej vety dopĺňať skutkové okolnosti tak, aby skutok bol trestným činom.

Ako už bolo vyššie uvedené v predmetnej veci skutok popísaný v obžalobe všetky obligatórne znaky trestného činu neobsahuje. Ak by súd tieto znaky z vlastnej iniciatívy dopĺňal, konal by tak v rozpore s ust. § 278 ods. 1 Tr. poriadku, ako aj v rozpore s ust. § 2 ods. 7, 14, 15 Tr. poriadku a porušil by právo obžalovaného na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Preto aj podľa odvolacieho súdu, hoci sčasti z iných dôvodov, než sú uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku, skutok uvedený v obžalobe nie je trestným činom a je potrebné obžalovaného spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku oslobodiť.

Pre úplnosť je však potrebné dodať, že pochybnosti sú aj vo vzťahu k naplneniu subjektívnej stránky, pri ktorej trestný čin zvyhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Tr. zákona vyžaduje úmyselné zavinenie. Je potrebné zdôrazniť, že zo 433 dodávateľov spoločnosti F. G. H. len 141 nedosiahlo priemernú úroveň uspokojenia vo výške 73,3 %, pričom až 209 dodávateľov malo uspokojené pohľadávky v plnej výške. Nebolo pritom bez pochybností vyvrátené, že dôvodom prednostného uspokojenia až 292 dodávateľov nebola práve snaha udržať chod spoločnosti F. G. H. a v konečnom dôsledku tak uspokojiť všetkých veriteľov v čo najväčšom rozsahu, ako to tvrdil obžalovaný. Nebola teda vyvrátená obrana obžalovaného, že dôvodom takéhoto uspokojovania nebol úmysel zmariť uspokojenie všetkých veriteľov, a to vo výške aspoň podľa zásady pomerného a rovnomerného uspokojenia. Okrem niektorých skutočností plynúcich z napadnutého rozsudku je potrebné poukázať aj na to, že znalec A. L. G. uviedol, že sa klasifikáciou dodávateľov podľa významnosti alebo druhu plnení, ktoré by mali špecifický význam pre spoločnosť F. G. H. z hľadiska zabezpečenia jej chodu alebo jej základných funkcií, nezaoberali. Z výpovedí obžalovaného a svedkov A. E. I., A. D. J., C. G. a E. B. F. je zase možné vyvodiť, že snahou obžalovaného bolo udržať spoločnosť F. G. H. v chode a dokončiť stavebnú zákazku v Prešove, za ktorú bolo reálne získanie financií v rozsahu dostačujúcom na plné uspokojenie všetkých veriteľov. Svedok A. E. I. poukazyval na to, že v prípade dostavania diela by mali dostať od objednávateľa ešte okolo 14 miliónov eur, pričom na uspokojenie všetkých veriteľov by im stačilo 8 miliónov eur, kým H. a.s., ktorý po nich dielo dokončil, za dokončenie dostal 28 miliónov eur. Vtedajší právny zástupca spoločnosti F. G. H. tiež uviedol, že bol účastný rokovaní obžalovaného na Ministerstve financií SR ohľadom navýšenia ceny diela, prípadne vstupu spoločnosti H. a.s. ako ďalšieho zhotoviteľa popri spoločnosti F. G. H.. Svedkovia A. I. a A. J. tiež potvrdili, že obžalovaný v krízovej situácii do spoločnosti F. G. H. vkladal aj vlastné finančné prostriedky. Rovnako finančnú a materiálnu pomoc poskytovala aj dcérska spoločnosť K., ktorá uhradila niektoré záväzky spoločnosti F. G. H..

Uvedené skutočnosti teda vyvolávajú pochybnosti o tom, aby obžalovaný pri úhradách záväzkov spoločnosti F. G. H. potupoval v inom úmysle, než udržať spoločnosť v chode a uspokojiť pohľadávky všetkých veriteľov tejto spoločnosti. Aj to je tak dôvod, pre ktorý by odvolací súd musel obžalovaného spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku oslobodiť.

Prvostupňový súd síce obžalovaného v napadnutom rozsudku tiež oslobodil podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku, avšak dopustil sa formálnej chyby v jeho výrokovej časti, pretože menil skutkovú vetu obžaloby. V rozhodnutí, ktorým súd obžalovaného spod obžaloby oslobodzuje totiž musí uviesť skutok tak, ako bol tento popísaný v obžalobe. Neplatí to len vtedy, ak ide o trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zákona, pretože v tomto prípade ide o pokračovanie konania obvineného až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd prvého stupňa neodobral na záverečnú poradu (§ 122 ods. 13 veta druhá Tr. zákona).

Vzhľadom na uvedené krajský súd jednomyselne napadnutý rozsudok v celom rozsahu podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku zrušil a podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku obžalovaného spod obžaloby oslobodil, pretože skutok nie je trestným činom.
jednomyselne

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.